

Itamár Jáoz-Keszt versei

Turczi István fordításában

Van, aki útra kel, és van, aki itt marad

„Jövőre, ilyenkor”

de ki a megmondhatója...

*A kávéház teraszán zápor dönti fel a könnyű székeket,
és a víz cseppenként lopózik zakód zsebébe;*

*A nyirkos hideg csontodig hatol,
mintha tél lenne, de most még nyomasztóbb,
és a zsebnaptár is átnedvesedett;
galamb billegeti farkát és fehér tollazatát
egykedvűn borzolva a tócsába leskel;*

*Hát ez a nap is véget ér –
amott turisták háborúról,
békéről locsognak:*

„majd jövőre”

*és továbbállnak,
kameráikat lóbálva,*

melyek, mint üres szív, kattognak egyre a bordák között.

És aki marad, az itt marad örökre.

*S te csak ülsz a spirálisan növényes esti fény bűvkörében,
és tűnődsz: mi is köt végleg
ehhez a tájhoz, az üveges esőhöz
és a galambhoz, mely tócsából issza a pillanat nyugalmát,
mi az, mi idehúz és összetartja léted,
akár egy régi történelemkönyv elsárgult lapjait?*

Az elhagyott, régi név

*Hazafelé készülődtem,
kilépni végre a házak garatján nyalábokban
kiszűrődő keleti zene búvköréből,
félálomban,
egyedül szédelegve,
elcsodálkoztam,
ez árnyéktalan tájba miképp kerültem,
hol a járdák közt
délutánok súlya nyomja le a füvek fejét,
és az én fejemet is –
De álmomban ekkor a nevemet hallottam,
elhagyott, régi nevemet,
mely, mint a fekete macska, riadtan rohant
a sikátorok közt,
túl a szemközti nyár tűzfalain,
távol a házaktól, melyek hozzám tapadtak,
mint örökké izzadó tenyerek,
elhagyva a vállamra nehezülő erkélyeket, hol
hajlott testű,
emberszabású pizsamák üldögéltek
időtlenységben lebegő kártyaasztalok körül,
hunyt szemű dalok árnyékában;
S a macska
fejét hátraszegve
oly fájdalmasan forgolódott,
mintha képzeletem törött ablakán át
gyermeksírással akarna csábítani,
hogy e perzselő szélű délutánon
megadón kövessem őt;
S íme, megértettem:
régvolt házunk lakója ez,
dudvák közt vonszolja feketéllő testét
a kúthoz,*

*melyből nyöszörgő hangok törnek fel egyre,
mintha kárhozott lélek kérne feloldozást,
bár élőlény egy sincs már a kút körül,
s csak egy régi, elhagyott név
somfordál
nyomomban,
mígnem futásnak eredek,
és futok-futok hazafelé,
szemben a házak kitátott szájával, melyek
a megmaradt nyár cafatjaival együtt
kiöklendik múltbeli éneket,
miközben szunnyadó keleti muzsika szól.*

Az elárvult imatárgyak feltámadása

*Midőn beléptem, válaszolt a padló halk reccsenéssel,
megmozdultak az árnyak,
s mint kihalt lények porcos csontvázai, összeverődtek,
majd zseblámpa fénye rebbent a sötétség peremén;
sziklabarlangi lépések tétova, tompa puffanása.
És íme, mint az ókori szent állatok tetemei,
oldalukra dőlve heverték az itthagyt imatárgyak,
feledve már, hogy valaha az Örökkévalót szolgálták
életükkel, s csak némaságuk volt most fájóbb,
mint a pusztulásra ítélt állaté.
Midőn beléptem a romos templom bejáratán,
sötétségtől kimarjult szemekkel révedtek felém,
kinek jöttére felneszelve a lét és nemlét küszöbén,
emlékezni kezdtek újra régi önmagukra:
kandeláberek, foszlott kendők és imaszíjak,
penészes szidur-lapok és áldás-serlegek,
hajdani hívők kegytárgyai, idézve
húsból és vérből való egykori gazdáikat,*

*kik eltűntek táborok halállal illanó füstjébe fúlva,
vagy szétszóródtak a világ megannyi tájain,
eső és hó-temette haldokló kegyszerek törmeléke:*

akár a szent állatok porladó csontjai.

*Láttam, reszkettek mind a téli fagyban,
vagyódtak az emberi szóra, mely fellobbantja ismét
kihűlt testükben a Szentség melengető lángját,
ha egy percre is csupán, ünnepi örömök eszközeként
feléled bennük a múlt, s a betévedt látogató ruhájába
váltig kapaszkodva, elhagyott tárgyak fakó hangján
szólhatnak végre, így könnyörögve:*

„Imádkozzatok értünk,

*hogyan néma tárgyi létünkéből egy napon feltámadhassunk,
és visszakerüljünk a szent posztra,
és lehessünk akkor újra Kódusa tüzének eszközei...”*

*Ekként szóltak ők, s én szülővárosom templomának
beomló falai közt állva nem tudtam, miféle imát mormoljak
egymagamban itt, hol rég nem járt tíz igaz ember,
s távol már a Minjánnak nevezett férfigyülekezet,
míg nem a könnyörgő szent állatoktól elfordítva arcomat
hirtelen felsajdult a szív, zsugorodott a máj,
és a felajzott epe görcsbe rándult,
régholt távoli rokonok képe zúdult elemi erővel elém,
s ők unszoltak, mondván:*

*„Ne makacsold meg magad, most mi vagyunk
a titokzatos gyülekezet, és zsoldárokat éneklünk majd
pusztuló szent állatainkról, ezért hát figyelj ránk,
ne hallgass se a megszokás, se a hidegglélős ész szavára...”*

*„Legyen meg a ti akaratotok”, válaszoltam,
majd leültem a templom egyik zugában,
és egy felismerhetetlennek tűnő kegyszert
kezdték el babrálni ujjaim, a tárgy tehetetlenül
kuporgott a sötétségben, de egyszerre melegség járta át,
az élő, emberi test melege, ekkor ajkammal megérintettem
a viaszcsappes fém felületét, s az mintha egy pillanatra*

*felfénylett volna előttem, én erőmet összeszedve leheltem
új életet belé, szülővárosom elhagyott zsinagógája mélyén,
mint valami sziklabarlangban, az ócska, kinek-se-kell-már
imatárgyak úgy heverték ott, egymásra dobálva, árván,
míg nem felemeltem őket, és törtarany-szemükkben felcsillant
újra a remény, s halkán, zsoltárosan zümmögni kezdtek
rég elfeledett imaszavakat
egy közeledő ünnep tisztaságáról,
mely minden evilági tárgyon túlról
érkezik –*

És könyörögtek, magukra ne hagyjam őket megint.

ITAMÁR JÁOZ-KESZT magyar származású izraeli költő. A világirodalom nagy lexikonjai és a kortárs írói emlékezet is a holokauszt nagy költőjeként becsüli és tartja őt számon. 1934-ben született Szarvason, Magyarországon. 1944-ben Bergen-Belsenbe deportálták. 1951 óta él Izraelben. A Tel Aviv-i Egyetemen tanult héber nyelvet, irodalmat és bibliaismeretet. Hosszú ideig volt az Éked Könyvkiadó alapító szerkesztője. Három évig az Izraeli Írószövetség elnöki tisztjét is betöltötte. Költői munkássága mellett számos könyvet fordított klasszikus latinról és magyarról héberre. Legnagyobb fordítói vállalkozása a *Cvi haplaot* (A csodaszarvas) című háromkötetes sorozat, amelynek első könyve *A magyar költészet kincsesháza Balassi Bálinttól napjainkig*, a második kötet a *Mai magyar költők antológiája*, a harmadik pedig a *Zsidó sors a magyar költészetben*. Válogatott versei magyarul 1989-ben jelentek meg az Európa Kiadó Pegazus-sorozatában. 2001-ben Pro Cultura Hungarica-díjban részesült. 2015-ben Janus Pannonius műfordítói életműdíjat kapott.